ИРГР - гр. Садово
Вх.№ 28-281
07.09 2015г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Иванка Георгиева Митова- Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Н. Пушкаров", гр. София, по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор" по професионално направление 6.1. „Растениевъдство", научна специалност „Зеленчукопроизводство".

В конкурса за академичната длъжност „Професор", обявен в Държавен вестник, бр.36/19.05.2015г. като единствен кандидат участва доц. д-р Тенчо Любенов Чолаков от ИРГР „К. Малков"- гр. Садово.

Настоящето становище изготвих въз основа на Заповед № НП- 07- 25/17.07.2015 г. на председателя на ССА проф. д-р Тотка Трифонова при спазване на изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ в ССА и „Договор за изготвяне на становище" с възложител доц. д-р Т. Чолаков- директор на ИРГР „К. Малков", Садово.

1. Кратки биографични данни и научна кариера

Доцент д-р Тенчо Л. Чолаков е раден на 11.10. 1954г. в гр. Първомай, област Пловдив. През 1983 г. завършва Одеския Държавен Екологичен Университет – Украйна със специалност M. Sc. инж. Агрометеоролог. От 1985 г. е научен сътрудник I ст. по екология на зеленчуковите култури, в ИЗК "Марица", Пловдив. През 1996 г. защитава дисертация на тема: „Агрометеорологични условия и теоретико-приложни аспекти в доматопроизводството" /ш. 04.01.16/. От 2002 г. доц. Чолаков е старши научен сътрудник (сега Доцент) по Зеленчукопроизводство.

Научният профил на доц. Чолаков е в областта на конвенционално и биологично производство на зеленчуци, както и начините и средствата за оптимизиране факторите на околната среда с цел повишаване добивите и качеството на продукцията. Значим е приносът му в изследванията при производството на посадъчен материал и семепроизводство при зеленчуковите култури. Доцент Чолаков е участвал в 23 броя научно-изследователски проекти. От тях: финансирани от външни организации (национални или международни организации или програми)- 2 броя (ФАО и Еразмус +) и 3 броя към МОН; като научен ръководител – на 4 Проекта към ССА / НЦАН/ и 1 към МОН, като член на научен колектив– в 16 проекта, и като научен консултант – на 2 проекта. Всички негови участия в проекти са пряко свързани с научни експертизи по темата на конкурса за професор.

Учебно– преподавателската дейност на доц. Чолаков включва: ръководство на дипломант (магистър), двама студенти- преддипломен стаж, ментор на 15 студенти от АУ – Пловдив, по проект *BG 051* "Студентски практики". В актива на доц. д-р Чолаков се включват и 4 броя лекционни курсове за бакалаври и магистри към Техническия Университет в гр. Варна през 2012 г. През 2013 - 2014 г.доц. Чолаков е хонориран лектор по Зеленчукопроизводство към Техническия Университет в гр. Варна. Участва в провеждането на дългосрочни курсове за обучение на фермери по програма САПАРД.

Доцент Чолаков е член на Научния съвет на ИЗК "Марица"- Пловдив от 2003 г. до настоящия момент, зам. председател НС на ИЗК " Марица"- Пловдив от 2004 до 2008 г., член на обединения НС на ИТТИ -Марково, ИРГР- Садово и ИРЕМК- Казанлък от 2014 г., национален координатор за РГР – 2013г., национален координатор по Европейската Програма за РГР (ECPGR) за България, Рим, Италия – 2014г., Bioversity International, Rome, Italy – 2014, EPSO – 2015г. Член е на редколегията на сп. Растениевъдни науки и председател на издателски съвет на книга – „Земеделски календар" (второ актуализирано издание).

2. Общо описание на представените материали

Доц. д-р Тенчо Л. Чолаков е допуснат до участие в конкурса при спазване на процедурните правила на ССА. Научните резултати на кандидата са обобщени в

зачителен брой публикации, чрез които е представена дългогодишната целенасочена научно- изследователска дейност на доц. Чолаков: в т.ч. автореферат на дисертационен труд, списък от 33 публикации, за участието на доц. Чолаков в конкурса за придобиване на научното звание „старши- научен сътрудник" II ст. (доцент).

В настоящият конкурс доц. д-р Т. Чолаков участва с 46 научни публикации, 1 Земеделски календар представен и редактиран като книга и 2 технологии за производство на зеленчуци, оформени като представителни печатни издания.

Други активи: 3 научни публикации (непредставени за рецензиране), научни становища-16 рецензии и становища по различни академични конкурси, 2 становища към МЗХ и ССА, 5 технологии за производство на зеленчукови култури придружени със свидетелства от експертни съвети към НЦАН и ССА, 9 научно- популярни публикации с приложен характер.

От представената научна продукция 6 статии са отпечатени в международни научни списания, като 2 от тях в списания с импакт фактор и SJR (SCIMago Journal Rank) с общ IF- 0.313. Трудовете публикувани в научни издания от международни форуми в чужбина са 7 броя, а тези в научни издания от международни форуми проведени в България - 18 броя. В наши реферирани научни списания са публикувани 6 броя статии. В сборници от национални, научни с международно участие конференции са публикувани 9 статии. От представените 46 научни публикаци в 23 броя; (50.0%) от тях доц.д-р Чолаков е водещ автор. В 5 броя; (10,8%) е самостоятелен автор. При останалите публикации: в 15 броя (32,6%) е втори автор и в 8 броя (17,4%) е трети и последващ автор. На английски език са публикувани 11 статии (24.0%), като една от тях е отпечатана едновременно и на български; на български език – 27 броя (58.7%) и на други езици (руски) – 8 броя (17,3%). Само две от представените за рецензиране публикации са под печат (с придружителни служебни бележки).

3. Цитирания на научните публикации

Научната продукция на кандидата е добре известна на академичната общност, доказателство за което е и представеният списък със 107 броя цитирания, от които: цитирания в международни издания с IF - 37 броя, в.т.ч. 10 броя с IF; цитирания в наши научни списания и сборници от научни форуми - 49 броя; цитирания в дисертационни трудове у нас- 21 броя. Списъкът с цитиранията е коректно придружен и от публикациите, в които са цитирани трудовете на доц. Чолаков. От всички представени цитирания не приемам тези с номера 63 и 78 като "скрити" автоцитати.

4. Обща характеристика на научно- изследователската и научно- приложна дейност на кандидата

В представените материали във връзка с конкурса са синтезирани резултатите от дългогодишната целенасочена научноизследователска, научнопопулярна и внедрителска дейност с цел решаване на значими проблеми в зеленчукопроизводството и превръщането му в рентабилен подотрасъл на селското стопанство осигуряващ достатъчно качествена и безопасна родна продукция с оглед опазването на околната среда. Обект на изследване са всички стопански важни зеленчукови култури основно картофи, пипер, домати, лук, зеле, патладжан, зелен фасул и грах, отглеждани при различни условия и производствени направления. Провеждани са системни изследвания и наблюдения за проучване влиянието на факторите на средата върху продуктивността на зеленчуковите култури и качеството на продукцията. Обект на научните търсения и изследвания на доц. д-р Чолаков е изпитване и оптимизиране на технологични елементи и разработване на технологии за конвенционално и биологично производство при зеленчуковите култури: домати, пипер, лук, зелен фасул, зеле, салатно цвекло и ранни картофи. Друго направление на научноизследователска дейност е производството на семена при зеленчуковите култури, отглеждани по биологичния метод, и разработването на елементи за биологично сеитбообращение със зеленчукови култури и картофи.

5. Оценка на научните приноси на кандидата

Кандидатът е формулирал 5 броя научни приноси в разработения дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и 23 научни и приложни приноси във връзка с придобиване на академичното звание "доцент".

Доцент д-р Т. Чолаков систематизира тематично научните си приноси в 2 основни направления с общ брой 17 формулирани приноси: 1. направление-Технологии и технологични решения с подчертан агроекологичен характер за устойчиво производство при конвенционално зеленчуко-производство- 12 броя; 2. направление-Технологии и технологични решения за биологично отглеждане на зеленчукови култури и картофи- 5 броя. Приносите с научно- приложен и приложен характер са общо 27 броя. Смятам, че така представени приносите са твърде подробни, детайлни, повтарят почти напълно някои изводи от публикациите и биха могли да се представят в по-обобщен вид. В 1. направление- Оригинални научни приноси. Технологии и технологични решения с подчертан агроекологичен характер за устойчиво производство при конвенционално зеленчуко-производство принос № 3 съдържа в себе си приноси- 4 и 5. При научно- приложните приноси от същото направление приноси № 6, 7 и 9 могат да се обединят. При научно- приложните приноси от 2. направление-Технологии и технологични решения за биологично отглеждане на зеленчукови култури и картофи приноси № 2 и 5 могат да се комплектоват, както и приноси № 7 и 8 и приноси №1 и 9.

Високо оценявам като оригинална, новаторска, научно и практически значима, изследователската работа на доц. д-р Т. Чолаков, свързана с оптимизация в използването на агроклиматичните ресурси при производството на зеленчуци. Методичното ръководство на кандидата в тези работи е безспорна, независимо от мястото му в авторския колектив (публикации № 2, 3, 5, 7, 10, 14, 17, 22, 32, 38, 39, 40).

Като приноси с особено голяма научна стойност определям: *1. направление-* Научни приноси. Технологии и технологични решения с подчертан агроекологичен характер за устойчиво производство при конвенционално зеленчуко-производство- № 1, 2, 3,5, 6, 9, 10. Приноси с научно- приложен характер- № 1, 2, 4, 7.

2. направление- Научни приноси. Технологии и технологични решения за биологично отглеждане на зеленчукови култури и картофи- № 1, 3, 4, 5. Приноси с научно-приложен характер- № 1, 3, 7, 9, 10,11

6. Критични бележки

1. В статии № 33 и 42, в които са разглеждани различни показатели, но е използвана обща методична част е допусната неточност по отношение на азотната торова норма. За N_{18} или N_{20} става дума? При „фиксирана схема на торене" (публикация № 33, стр.376-377) как чрез ежегодно анализиране на почвени проби сте корегирали вида и количеството на торовете за основно торене и подхранване.

2. В преобладаваща част от публикациите (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 27, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 46) липсват изходни и заключителни агрохимични данни за pH и съдържанието на основните хранителни елементи, което затруднява тълкуването на получените резултати. При предлагането и интерпретацията на резултатите в работите предлагащи технологични решения за биологично отглеждане на зеленчукови култури и картофи според мен е наложително присъствието и търкуването на изходните и заключителни данни от почвените агрохимични анализи с цел устойчиво управление на почвените ресурси.

3. Публикации № 1 и 15 се отнасят към един и същи проблем , а именно влиянието на «ниски» концентрации (съдържанието на Cd е 8 пъти, а на Zn- 5 пъти над допустимото ниво на замърсителите в почвата) от тежки метали върху растежните показатели и фотосинтетична дейност при картофи и домати. Получените резултати са смущаващи и противоречат на

установените научни схващания за влиянието на тежките метали върху растителния онтогенезис, още повече при наличие на отраничения за отглеждане на определени култури, включително картофи, в условия на тежкометално замърсяване. Смущаващи са резултатите, които показват, че картофите развиват по- голяма надземна биомаса и брой клубени под влияние на ТМ, особено- олово. Не са предложени данни за съдържание на основни хранителни елементи в почвата, чрез които биха могли да се обяснат получените резултати. В статия № 1 в раздел «Материал и методи» няма посочени домати като опитна култура. Името на статията не покрива съдържанието и. И в двете работи липсва убедително тълкуване на получените резултати. Поради изброените причини поставям под въпрос научно- приложната значимост на принос № 3 от направление Технологии и технологични решения с подчертан агроекологичен характер за устойчиво производство при конвенционално зеленчуко-производство.

Направените забележки по отношение на приносите, както и някои методични неточности и интерпретации имат пожелателен характер, и цел да подпомогнат бъдещата изследователска работа на доц. д-р Тенчо Чолаков, и в никакъв случай не омаловажават качествата на представените материали.

7. Лични впечатления

Познанството ми с Т. Чолаков датира от 1977 г., от ранните ни студентски години във ВСИ "В. Коларов"- гр. Пловдив. По- късно той продължи и завърши висшето си образование в *Одеския Държавен Екологичен Университет – Украйна.* След завръщането си в България, като научен работник в ИЗК "Марица" научните ни контакти се възобновиха. От работните си срещи и контакти с доц. д-р Т. Чолаков благодарение на професионална колегиалност, организационни умения и креативен дух сме обменила съм опит и идеи, в резултат на което имаме публикувана оригинална съвместна работа. През годините съм била рецензент на планов проект към ССА и технология, чиито ръководител е д-р Чолаков. С активната си научно- изследователска работа, обществена дейност в областта на професионалното му образование доц. Чолаков се утвърди като признат учен в аграрната наука и практика. Впечатленията ми от съвместната ни работа с доц. Т.Чолаков като колега и професионалист са много добри..

8. Заключение

Оценявам положително формулираните научни и научно- приложни приноси от научноизследователската работа на доц. д-р Тенчо Чолаков, като резултат от прецизни (в преобладаващата си част) полски изследвания, проведени с голям набор зеленчукови култури, изпитвани фактори и показатели за решаването на особено значими проблеми в растениевъдството, зеленчукопроизводството и агроекологията.

Смятам, че наукометричните показатели на научната продукция на доц.д-р Тенчо Чолаков отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение в ССА за заемане на академичната дъжност "професор".

Всичко написано до тук ми дава пълно основание да предложа доц. д-р Тенчо Любенов Чолаков да бъде избран за "професор" по професионално направление 6.1. "Растениевъдство"- научна специалност "Зеленчукопроизводство" и с пълна убеденост препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да подкрепят този избор.

04.09.2015 г.
гр. София

Изготвил становището:
проф.д-р Иванка Митова